

محمدرضا پورابراهیمی\*

## تهدید واقعی فساد است نه امریکا

یکی از ارکان و عوامل حفظ و نگهداری همه نظام‌ها بویژه نظام جمهوری اسلامی به دلیل اعتقادات و باورهایی که اساس آن را تشکیل می‌دهد، به موضوع مبارزه با فساد اختصاص دارد. در واقع به صراحت می‌توان گفت آنچه امروز جمهوری اسلامی را تهدید می‌کند، امریکا و تحریم‌های اعمال شده بر کشور نیست بلکه نگرانی‌ها از این بابت است که احساس فساد و ادراک فساد در جامعه ریشه بدواند.

بنابراین در حال ZWNJ& حاضر اساسی ZWNJ& ترین موضوع در نظام جمهوری اسلامی مبارزه جدی با فساد و بویژه فساد اقتصادی است. در واکاوی بحث مبارزه با فساد دو مبنای اصلی وجود دارد: نخست آنکه مبارزه با فساد به معنای جلوگیری از بروز و رشد بسترهای بی ZWNJ& عدالتی و رانت ZWNJ& خواری است چرا که یکی از مبانی اصلی شکل ZWNJ& گیری جمهوری اسلامی ایران عدالت و اجرای آن است که صراحتاً در قانون اساسی هم مورد اشاره قرار گرفته است در واقع هر اقدامی که نتواند جلوه عدالت را بروز دهد در ساختار جمهوری اسلامی امری عبث و بی ZWNJ& فایده تلقی می ZWNJ& شود. دومین نکته در مبنای این بحث آن است که مبارزه با فساد آغاز رشد و تحول در ساختار اقتصادی کشور است.

هیچ کشوری در دنیا نتوانسته به شاخص ZWNJ& های مطلوب اقتصادی برسد مگر آنکه مبارزه جدی در رابطه با فساد انجام داده باشد چرا که فساد اقتصادی یکی از عوامل بازدارنده بودن رشد و توسعه شاخص ZWNJ& های اقتصادی در کشورهاست. یعنی اساساً فساد اقتصادی مانع رشد اقتصادی کشورها تلقی شده است. حال این پرسش مطرح می ZWNJ& شود که چه راهکار و شیوه ZWNJ& ای را باید در پیش گرفت که هم نحوه عملکرد ما در مبارزه با فساد مبتنی ZWNJ& بر عدالت باشد و هم اینکه رشد اقتصادی کشور متوقف نشود.

در پاسخ به این پرسش باید گفت اولین اقدام مربوط به شفافیت اطلاعات است که می ZWNJ& بایست اساس حرکت جامعه باشد. تجربه کشورهایی که در مبارزه با فساد توانسته ZWNJ& اند رتبه خوبی کسب کنند، نشان می ZWNJ& دهد عمده فعالیت و ابزار این کشورها در حوزه شفافیت بوده است. به ZWNJ& عبارت دیگر ۹۰ درصد کشورها در حوزه ZWNJ& ای فعالیت کرده ZWNJ& اند که فساد اقتصادی تحقق نیابد. در توضیح این موضوع می ZWNJ& توان به مثال همیشگی پیشگیری بهتر از درمان است در حوزه سلامت اشاره کرد. کشور ما همواره هزینه ZWNJ& ای که در بخش درمان دارد چندین برابر هزینه صورت گرفته در حوزه پیشگیری است. در بحث فساد هم آنچه به وضوح آشکار است نشان می ZWNJ& دهد که ما در بحث پیشگیری اقدام جدی و مؤثری نداشته ZWNJ& ایم. در تمام کشورهای توسعه یافته که مبارزه با فساد یکی از مهم ZWNJ& ترین راهکارهای آن ZWNJ& هاست اطلاعات اقتصادی اشخاص حقیقی و حقوقی کاملاً افشا و در دسترس عموم قرار دارد.

در ایران بارها اهمیت شفافیت اطلاعات در قوانین و مقررات مختلف بویژه در قانون برنامه ششم توسعه مورد تأکید قرار گرفته است اما با نگاهی اجمالی به پرونده ZWNJ& های اقتصادی در می ZWNJ& یابیم عموماً فساد در نهاد و سازمانی شکل می ZWNJ& گیرد که یا به سراغ زیرساخت ZWNJ& های شفافیت نرفته است یا زیرساخت ZWNJ& ها وجود داشته اما لینک ZWNJ& های ارتباطی وجود نداشته است یا اینکه نظارتی بر این اطلاعات وجود نداشته است. در تأیید این گفته می ZWNJ& توان به سال گذشته اشاره کرد که شاهد تخلفات سنگین در بحث خودرو بودیم و در نهایت متوجه شدیم که سامانه اطلاعاتی سازمان توسعه تجارت با سامانه اطلاعاتی گمرک به یکدیگر متصل نیستند. اتصال نداشتن این دو سامانه به معنای ضعف در رصد متقارن اطلاعات است که این خود منجر به خلأ اطلاعاتی و بروز فساد می ZWNJ& شود.

به ZWNJ& نظر می ZWNJ& رسد یکی از زمینه ZWNJ& های بروز و ظهور فساد در جامعه عدم ZWNJ& اجرای سامانه ZWNJ& های اطلاعاتی بخش ZWNJ& های مختلف است. بنابراین ایجاد زیر ساخت، اقدامات و رویه ZWNJ& های اطلاعاتی که منجر به شفافیت شود در مقوله پیشگیری قرار می ZWNJ& گیرد. در بحث درمان هم اقدامات قوه قضائیه باید ادامه پیدا کند. همچنین

ایران باید از تجربه کشورهای دیگر در بحث مبارزه با فساد استفاده کرده و راهکارهای کارآمد آنها را به‌کار ببندد.

از سوی دیگر سیاست‌های اشتباه هم می‌تواند زمینه بروز فساد را ایجاد کند. به‌عنوان مثال چند نرخى بودن ارز آغاز بروز فساد است. هر جا که قیمت‌ها از یک منطق جامع و کلی پیروی نکنند فساد بروز می‌کند. در بحث حامل‌های انرژی هم وضع به‌همین منوال است. علاوه‌بر ضعف‌های قانونی که در این زمینه وجود دارد پدیده قاچاق سوخت هم موضوع مهم دیگری است که به‌دلیل تفاوت قیمت محسوس در داخل و خارج ایجاد شده است. در سال‌های اولی که قانون هدفمندی یارانه‌ها ایجاد شد قاچاق سوخت در کشور هم کاهش یافت این بدان معناست که سیاست‌های اقتصادی اثرگذار هم می‌تواند در خشکاندن بسترهای بروز فساد مؤثر باشد پس باید به‌دنبال تدوین و ترویج سیاست‌هایی بود که زمینه بروز فساد را ایجاد نکند.

\*عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی

منبع: ایران